HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע אמר להן לכשיבקע: **מתני'** [א] רבי אליעזר אומר יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה מערב אדם שני עירובין ואומר עירובי [ה] בראשון למזרח ובשני למערב בראשון למערב ובשני למזרח עירובי בראשון ובשני כבני עירי עירובי בשני ובראשון כבני עירי וחכ"א או מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר [ב] ב כיצד יעשה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו בשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו ונמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו נאכל בראשון עירובו לראשון ואין עירובו לשני אמר [ג] (להן) ר' אליעזר מודים אתם לי שהן שתי קדושות: **גמ'** לרוח אחת מאי ניהו לשני ימים מאי ניהו לרוח אחת היינו קמייתא הכי קאמרי ליה רבנן לר' אליעזר אי אתה מודה ד שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום אמר להן אבל כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לדרום וחציו לצפון כך אין מערבין לשני ימים יום אחד למזרח ויום אחד למערב ור"א התם קדושה אחת הכא ב' קדושות אמר להן ר"א אי אתם מודים שאם עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני אמרו לו אבל הא לאיי ב' קדושות הן ורבנן ספוקי מספקא להו והכא לחומרא והכא לחומרא אמרו לו לרבי אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין בתחילה מיו"ט לשבת אמר להן אבל הא לאיי קדושה אחת היא ורבי אליעזר התם משום הכנה ת"ר [ד] ג עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני דברי רבי ר' יהודה אומר

הרי

מתני' מערב אדם שני עירובין. אם היה צריך יום ראשון לילך לכאן ויום שני לילך לכאן יכול לערב למזרח ולמערב ערב יו"ט [א] הראשון: **ואומר עירובי.** של מזרח יקנה לי היום לצורך מחר ועירובי של מערב יקנה לי בבין השמשות דלמחר לצורך יום שני דקסבר רבי אליעזר שבת ויו"ט לאו כחד יומא אריכא נינהו אלא שתי קדושות ולכל חד יומא אית ליה חדא שביתה ובכל חדא מיקניא ליה שביתה לאיזה צד שירצה וביה"ש דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום ב': **עירובי בראשון ובשני כבני עירי כו'.** כלומר ואם לא היה רוצה לילך אלא באחד מן הצדדין ביום ראשון ובשני אין צריך לזוז מתחומו לא לכאן ולא לכאן ואינו רוצה להפסיד [ו] לא אלפים של תחומו מכאן ולא אלפים של תחומו מכאן יערב עירוב אחד לצד שהוא רוצה לילך בו ביום ראשון ויאמר עירובי זה יקנה לי לצורך מחר ובשני הריני כבני עירי שלא עירבו או אם היה צריך לילך בשני ולא בראשון יאמר עירובי זה יקנה לי ביה"ש של מחר ובראשון אהיה כבני עירי: **או מערב לרוח אחת.** לצורך שני ימים: **או אינו מערב כל עיקר.** אפילו לצד אחד להיות [ז] באחד מן הימים כבני עירו: **או מערב לב' ימים.** ובגמרא פריך היינו לרוח אחת: **מוליכו.** השליח: **בראשון.** ערב יו"ט שלפני השבת: **ומחשיך עליו.** עד שיקנה העירוב: **ונוטלו ובא לו.** שמא יאבד ושוב אין לו עירוב בשני כדקתני נאכל עירובו בראשון וכו' וחוזר ומוליכו בשני כו': **משתכר בהליכתו.** כלומר קנה לו הליכה ליום מחר: **ומשתכר בעירובו.** שאוכלו. וביו"ט אחר שבת דלא אפשר בהכי מוליכו בראשון וחוזר והולך שם בשני לראות אם קיים עירובו ומחשיך עליו ואם רצה יאכלנו אחרי כן: **מודים אתם לי שהן ב' קדושות.** דקאמריתו אין עירוב לשני דאי קדושה אחת ה"ל כחד יומא אריכא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהן וכיון דשתי קדושות הן יכול לערב נמי לב' רוחות: **גמ' לרוח אחת.** דקתני מתני': **מאי ניהו.** פשיטא דלשני ימים קאמר בניחותא: **ולשני הימים.** דקתני: **מאי ניהו.** פשיטא לי דלרוח אחת קאמר וא"כ תרתי למה לי היינו קמייתא: **אי אתה מודה.** ביום אחד דמערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר לב' ימים נמי או מערב כמו ליום אחד או אינו מערב כל עיקר: **אבל.** אמת כמו אבל שרה ומתרגם קושטא (בראשית יז): **שאם עירב ברגליו.** שלא היה לו פת לשגר ע"י שליח ולערב והלך הוא בעצמו וישב לסוף אלפים אמה עד שקדש עליו היום וקנה שביתה וחזר ולן בביתו: **מערב ברגליו בשני.** צריך לערב ברגליו אף בשני ואינו יכול לצאת בשני חוץ לתחום ע"י קנייה הראשונה: **או אם נאכל עירובו.** המערב בפת ונאכל עירובו ביום ראשון לאחר שקנה העירוב אי אתם מודים לי שאינו יוצא עליו בשני ע"י אותה קנייה: **הא לאיי.** ר' אליעזר קמהדר לה וקאמר ודאי אף לדבריכם ב' קדושות הן. ולא גרסינן לאיי אפנויי מופני דאינו דורש לא פסוק ולא ג"ש דבכולי הש"ס הן תרגום של לאיי: **ורבנן מספקא להו.** בשבת ויו"ט אי קדושה אחת נינהו אי שתי קדושות: **ועבדי הכא לחומרא.** דאין יכול לערב לשני רוחות דלמא חדא קדושה היא: **והכא לחומרא.** דאי נאכל בראשון דאין עירוב לשני דלמא ב' קדושות הן: **אי אתה מודה שאין מערבין בתחילה מיו"ט לשבת.** אם לא עירב בין השמשות של ערב יו"ט והוצרך לצאת בשבת אי אתה מודה שאינו יכול לערב מיו"ט לשבת אלמא קדושה אחת היא והרי הוא כיום אחד שאינו יכול לערב בחצי היום אם לא עירב בין השמשות: **משום הכנה.** שמכין מיו"ט לשבת ולא משום טעמא דחד יומא הוא: **אין יוצא עליו בשני.** והרי הוא כבני עירו דודאי שתי קדושות הן ואין עליו חשש ספק:

הרי

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד. תימה להנהו דמפרשי טעמייהו משום דאין ברירה או משום ראשית כו' כיון דקתני סיפא אי אתה מודה שמא יבקע הנוד מנא להו דלא הוה טעמא מש"ה וי"ל דידע הש"ס שאין זה עיקר טעם ואע"פ שהן עצמן לא היו חושבים זה הטעם עיקר מ"מ היו שואלין אותו לדעת מה ישיב וכענין זה יש בזבחים (דף עז:) גבי איברים תמימים שנתערבו באיברים בעלי מומין דרבי אליעזר אומר יקרב ורואה אני את בשר של בעל מום כאילו הן עצים ואין זה עיקר טעמו דבנרבע ורובע מודה רבי אליעזר וטעם בעל מום משום דכתיב מום בם לא ירצו הא על ידי תערובות ירצו ור' אליעזר דקאמר רואה אני כאילו הן עצים היה שואל לחכמים למה לא יכשירו מאותו טעם אע"פ שהוא בעצמו לא היה חושש לאותו טעם וכהנה רבות בש"ס [ח]: **אמרו לו אבל.** לא לגמרי מודו לו לר' אליעזר דלר' אליעזר הוי כבני עירו ולרבנן כיון דמספקא להו הוי כחמר גמל: **ורבי אליעזר התם משום הכנה.** וא"ת ולמה לי טעמא משום הכנה תיפוק לי' דאסור למיקני שביתה בשבת פי' ביו"ט כיון דביו"ט אסור לצאת חוץ לתחום כדאמר פרק ב' דביצה (דף יז.) דאין מניחין עירובי תחומין מיו"ט לחבירו ואע"ג דהתם לא שייך ביה הכנה דהא נולדה בזה מותרת בזה ואור"י דאצטריך לטעמא דהכנה משום דמאן דשרי התם למיקני שביתה בשבתא א"כ משום דרבנן הקשו לר' אליעזר גם מעירובי חצירות ולכך צריך לתרץ משום הכנה תדע דהכנה נמי שייך בעירובי חצירות דהא רב פוסק בשמעתין כר' אליעזר דשתי קדושות הן ורב גופיה פסיק בריש פרק ב' דביצה (דף טז:) דהלכה כת"ק דאמר יו"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצירות וכיון דשתי קדושות הן אמאי אין מערבין ע"כ משום הכנה ומיהו התם דקאמר רבי מערבין עירובי חצירות אבל לא עירובי תחומין מ"ט דמכשרי עירובי חצירות משמע דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי תחומין ולמאן דאסר למקני שביתה בשבתא ניחא אבל למאן דשרי קשה ושמא י"ל דבהכי פליגי רבי ורבנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חצירות כיון דביום טוב שרי להוציא מחצר לחצר: **משום הכנה.** איסור הכנה דאורייתא היא כדילפינן לקמן בשמעתין ומה שאופין מיו"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה בפרק אלו עוברין (פסחים דף מו:) משום הואיל ומקלעי ליה אורחין וא"ת והיכי בעי באלו עוברין (שם) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מיו"ט לשבת הא אית ליה איסור הכנה הכא בשמעתין וי"ל דההיא דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שביתה בשבתא ואז לא צריכין לטעמא דהכנה כדפי' ועירובי חצירות נמי סבר ההיא דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מיו"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח בפ"ק דביצה (דף ד.) דאית ליה לר' אליעזר הכנה גבי ביצה שנולדה בשבת דקאמר רבי אליעזר עדיין היא מחלוקת ב"ש אומרים תיאכל ביו"ט וב"ה אומרים לא תיאכל וי"ל דרבי אליעזר סבר כב"ש [ט] דשמותי הוא ועוד דתניא בפ"ק דביצה (שם) דר' אליעזר אומר תיאכל היא ואמה וריב"א אומר דלא שייך הכנה באפיה ובישול דאין זה אלא תיקון בעלמא שמתקן המאכל ולא שייך הכנה אלא לענין ביצה ועירוב שהוא דבר חדש:

אמר

מסורת הש"ס

א) גיר' ירושלמי ורי"ף בה' הראשון והשני וכן כלם, ב) לעיל לג: [ע"ש לקמן לט. ע"ש], ג) [צ"ל להם], ד) [תוספתא רפ"ד], ה) [יום רש"ש], ו) [עי' תוי"ט ד"ה ובשני], ז) [ולהיות רש"ש], ח) [וע"ע תוס' סוכה כד. ד"ה רבי יהודה], ט) [פי' מתלמידי ב"ש עי' תוס' שבת קל:, ד"ה דר"א שמותי הוא],

מוסף רש"י

מוליכו בראשון. בערב יו"ט לסוף אלפים, ועל ידי שלוחו קאמר, דאי איהו גופיה בלא פת נמי קני ליה שביתה, כיון דהתם יתיב וקדים עליה יומא (לעיל לג:). **בשני מחשיך עליו ואוכלו.** חוזר ומוליכו בשני שהוא ערב שבת ומחשיך עליו ואוכלו שם אם ירצה, דלהביאו אי אפשר דשבת הוא ואם יו"ט אחר השבת הוא על כרחו יניחנו שם ע"ש ולמחר ילך ויראה אם עדיין ישנו שם ויחשיך עליו יהא לו עירוב לשני ואם אבד ישב בביתו (שם). **אבל.** באמת (בכורות כו.).

עין משפט
נר מצוה

פח א מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה ה סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' תיו סעיף א:

פט ב ג מיי' שם הלכה ח ט טוש"ע שם סעיף ב:

ד [מיי' פ"ח מהל' עירובין הל' א טוש"ע א"ח סי' תיב]:

רבינו חננאל

אינך מודה כו'. ופשוטה היא. **מתני' ר' אליעזר אומר יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מאחריה מערב שני עירובין ואומר כו'.** תניא אמרו לו לר' אליעזר אין אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום. א' להם אבל. אמרו כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום כך אין מערבין לשני ימים יום אחד לצפון ויום אחד לדרום. אמר להם יום אחד חדא קדושת היא (ואיפשר) [ואי אפשר] לחלקו, הכא בשני ימים שתי קדושות הן. אמרו לו אי אתה מודה שאין מערבין לכתחילה מיום טוב לשבת. אמר להן אבל. והא לאו קדושה אחת הן. א' להם התם משום הכנה שאין יום טוב מכין לשבת. אמר להם ר' אליעזר אי אתם מודים שאם עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני נאכל כו'. ומפורש בפ' מי שהוציאוהו גוים, דתנן מי שבא בדרך והיה מכיר אילן או גדר כו', ואמרינן בגמרא זהו שאמרו העני מערב ברגליו ולא יצא עשיר חוץ לעיר ויאמר שביתתי במקומי לפי שלא התירו לערב ברגליו [אלא] למי שבא בדרך וחשכה לו דברי ר"מ, ר' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר כו'. ת"ר עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני. נאכל עירובו (ה)[ב]ראשון [אין] יוצא עליו בשיני דברי ר'. ר' יהוד' אר'